

KRYSTYNA PALONKA

Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej
im. Alcide De Gasperi w Józefowie

krysiapalonka@gmail.com

ORCID 0000-0002-0213-098X

DOI: 10.13166/JMS/110416

JOURNAL OF MODERN
SCIENCE TOM 2/41/2019,
S. 295-308

EWOLUTION OF CHINA'S FINANCIAL SYSTEM EWOLUCJA SYSTEMU FINANSOWEGO WSPÓŁCZESNYCH CHIN

ABSTRACT

Financial system is a „blood circulation” of country economy. Since China is attempting to establish modern economy (within authoritarian political system though) the creation of institutions and regulations of the system became crucial. The system as such is enormously complex and requires sophisticated structure of institutions and flexible rules. Major institutions are: central bank and commercial banks, policy banks, international banks, insurance system, money markets, capital markets operating within stock exchange system and outside it and many others. Creating transparent regulations requires to determine dependency rules and legal standards monitoring and enforcing governance towards projected directions. The paper briefly presents major achievements and still existing issues that China has to cope with.

STRESZCZENIE

System finansowy jest często nazywany krwioobiegami współczesnej gospodarki. Chiny próbują zbudować nowoczesną gospodarkę (choć w ramach autorytarnego systemu politycznego), więc stworzenie instytucji i reguł tworzących ten system staje się bardzo istotne. Jako taki system jest nadzwyczaj złożony, wymaga skomplikowanej struktury instytucji i dostosowanych do ich potrzeb regulacji. Najważniejszymi instytucjami są: bank centralny, banki komercyjne i inne instytucje bankowe, banki międzynarodowe, system ubezpieczeń, rynek pieniężny, rynki finansowe operujące zarówno w ramach giełdy papierów wartościowych, jak i poza nią i wiele innych. Stworzenie przejrzystych instrumentów regulacji wymaga określenia jasnych zasad zależności i odpowiednich rozwiązań prawnych umożliwiających sprawne zarządza-

nie całym systemem i jego rozwój w pożądanym kierunku. Artykuł bardzo skrótowo przedstawia osiągnięcia Chin w tym zakresie oraz wskazuje ciągle istniejące problemy, z którymi muszą się one zmierzyć.

KEYWORDS: *financial system, banking system, stock exchange, shares, bonds*

SŁOWA KLUCZOWE: *system finansowy, system bankowy, giełda, akcje, obligacje*

WPROWADZENIE

Zakładamy, że współczesne Chiny zaczynają się od epoki Deng Xiaopinga, który zaproponował otwarcie gospodarki Chin. Jest początek lat 80. ubiegłego wieku i całym systemem zarządzania finansami państwa i jego systemem pieniężnym zajmuje się bank centralny (*People's Bank of China-PBoC*). Odpowiada za emisję pieniądza i zaopatrywanie w strumień finansów gospodarki, która składa się wyłącznie z państwowych przedsiębiorstw. Stworzenie „gospodarki rynkowej” oznacza, przynajmniej w teorii, ekonomiczną odpowiedzialność przedsiębiorstw za efekty ich działań. Trzeba więc stworzyć instytucje bankowe, które będą współdziałać z przedsiębiorstwami. Z banku centralnego wyłaniają się pierwsze państwowe banki komercyjne.

POWSTANIE SYSTEMU BANKÓW

Między rokiem 1978 a 1984 z PBoC wyłoniły się 4 wyspecjalizowane banki.

Rola banku centralnego (PBoC) została zdefiniowana zgodnie z ogólnymi zasadami bankowości, wyłączono go z obowiązku finansowania gospodarki, a pozostawiono odpowiedzialność za politykę pieniężną, emisję pieniądza i kontrolowanie rynku finansowego, a także kontrolę kursu Juana (w Chinach używana nazwa RMB). Nie był to jednak bank niezależny od rządu, a więc nie spełniał roli kontrolnej wobec finansowej polityki władzy centralnej, raczej wykonywał zlecenia centrum.

Nowo powstałe banki to:

- The Agricultural Bank of China (ABC) z zadaniem finansowania rolnictwa.
- The Bank of China (BOC) odpowiedzialny za finansowanie handlu zagranicznego i inwestycji.

- The People's Construction Bank of China (PCBC), następnie przemianowany (w 1996 roku) na China Construction Bank (CCB) – bank odpowiedzialny za budownictwo i inwestycje.
- The Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) odpowiedzialny za finansowanie gospodarki w ramach przedsiębiorstw państwowych (SOE – State Owned Enterprises).

W 1986 roku powstał Bank of Communications (BOCOM) – działający jako spółka akcyjna z kapitałem rządu centralnego i lokalnymi udziałami rządów prowincji.

W latach 1986–1992 powstały nowe banki z kapitałem mieszanym (rządu centralnego i władz lokalnych), był więc bodziec do operacji finansowych – handel udziałami w bankach i innych instytucjach. W 1993 roku powstał koncept „socjalistycznej gospodarki rynkowej”. Oznaczało to w teorii, że banki miały udzielać pożyczek, a nie subwencjonować przedsiębiorstwa państwowe.

W 1994 roku rząd Chin powołał do życia trzy nowe banki, które miały finansować określone programy gospodarcze. Były to: *Agricultural Development Bank of China (ADBC)*, *the China Development Bank (CDB)* and *the Export-Import Bank of China (E-IBC)*. Wszystkie one przeszły wymagane procedury debiutu (*IPO – Initial Public Offering*) i były w różnym stopniu państwowo-prywatne, jednak zawsze z przewagą kapitału państwowego.

Nowe, mniejsze banki przeważnie powstawały w ośrodkach prowincjonalnych jako banki regionalne, ale zaczęły również powstawać inne instytucje finansowe takie jak firmy ubezpieczeniowe, fundusze powiernicze, banki spółdzielcze, banki inwestycyjne. W sumie już w 1992 roku istniało około 56 tys. banków spółdzielczych i około 600 innych regionalnych instytucji finansowych rozmaitego typu. Niektóre zaczynały poszukiwać funduszy na rynkach zagranicznych. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Hongkong odgrywał niezwykle ważną rolę jako miejsce zdobywania doświadczeń i pośrednik w operacjach ze światem zewnętrznym.

Wzrost potęgi finansowej największych chińskich banków w ciągu ostatnich kilku dekad ukazują statystyki. Według danych na koniec 2017 roku wśród dziesięciu największych pod względem kapitalizacji banków na świecie

cie aż cztery to banki chińskie (w tym drugi po JPMorgan Chase to ICBC – *Industrial and Commercial Bank of China* – 339,6 mld dol.).

Pod względem wielkości aktywów cztery pierwsze największe w świecie banki to banki chińskie z ICBC na czele, wszystkie są z większością kapitału państwowego.

W tym okresie międzynarodowe instytucje finansowe próbowały wejść na chińskie rynki finansowe, otwierając tam swoje filie (około 98 oddziałów i 350 przedstawicielstw), ale ich działania były ściśle kontrolowane. W momencie wejścia Chin do WTO w 2001 roku ich operacje ograniczyły się do wspomagania zagranicznych firm handlujących z Chinami. Wówczas wyłonił się problem, który do dzisiaj jest bolączką bankowości chińskiej – tzw. *Shadow banking*. Rzecz w tym, że równolegle, bardzo szybko rozwijający się sektor prywatny potrzebował łatwo dostępnego kredytu, który był osiągalny tylko poza oficjalnym systemem bankowym. Banki państwowe zawsze wybierały kredytowanie firm państwowych, ufając w to, że rząd w razie kłopotów zawsze spłaci ich kredyty. Sektor prywatny był zmuszony polegać na nieformalnym finansowaniu (*minjian jinrong* – *private finance*) lub (*dixia jinrong* – *underground finance*). Powstawały prywatne instytucje parabankowe, których liczba oraz aktywa osiągnęły ogromne rozmiary, a kontrola wielkości udzielanego przez nie kredytu była poza możliwościami oficjalnego systemu bankowego.

Również władze lokalne w pogoni za funduszami na inwestycje gwarantujących osiągnięcie pożądaných wskaźników wzrostu nie wahały się sięgać po kredyty w parabankach. Według danych wielu międzynarodowych i krajowych instytutów badawczych ogólne zadłużenie gospodarki Chin może już sięgać 260% PKB.

Obecnie szacuje się, że wielkość aktywów parabanków to około 15 mld dol. (100 miliardów juanów) i są one w zasadzie poza kontrolą i regulacjami oficjalnego systemu bankowości. W przypadku załamania tego systemu skutki mogą być niewyobrażalne, dlatego rząd stara się wprowadzać regulacje chroniące głównie klientów tych instytucji.

Zarówno banki, jak i większość innych instytucji finansowych spełniają istotną funkcję. Po pierwsze, dostarczają pieniędzy tym, którzy go potrzebują. Wadą jest niestety to, że muszą płacić oprocentowanie kredytów. Po drugie, przyjmują depozyty (oszczędności) ludzi i przedsiębiorstw, którzy

spodziewają się przyzwoitych odsetek (dochodów) w zamian za udzielenie prawa do użycia ich pieniędzy.

Szczególnym wyzwaniem w ogólnej sytuacji w Chinach jest to, że banki oferowały bardzo niskie odsetki od depozytów (to samo obserwujemy zresztą w innych krajach np. w Europie).

Stąd poszukiwanie bardziej intratnych sposobów, aby „zaparkować” swoje oszczędności z większym spodziewanym zyskiem. Do tego służą instytucje w ramach rynków finansowych.

ROZWÓJ RYNKÓW FINANSOWYCH

Chociaż formalnie rynki finansowe (w tym giełdy papierów wartościowych) zostały stworzone w Chinach już od 1992 roku, to jednak pozyskiwanie środków na inwestycje pozostało dla firm państwowych (SOEs) nadal w gestii administracji. Nadzwyczaj dynamicznie rozwijający się sektor prywatny, który w połowie lat 90. ubiegłego wieku przekroczył pod względem ilości zatrudnionych sektor państwowy, a wkrótce został liderem, jeśli chodzi o kreowanie zysków, gwałtownie potrzebował kapitałów. Banki państwowe niechętnie (zarówno z powodów politycznych, jak i większego ryzyka) udzielały kredytów instytucjom prywatnym. Powstał wówczas i rozwijał się w olbrzymim tempie wcześniej wspomniany, nieformalny system bankowy – prywatne parabanki – w terminologii angielskiej nazwane *shadow banking*.

Niezależnie od tego zarówno prywatne, jak i państwowe przedsiębiorstwa potrzebowały i znajdowały dodatkowe fundusze – najpierw od roku 1984 poprzez emisje i obroty akcjami poza giełdą, następnie w latach 1990–1992 poprzez formalne rynki kapitałowe – giełdy.

Osoby prywatne również wybierały chętnie zakup papierów wartościowych (akcji i obligacji) na rynkach finansowych, spodziewając się znacznie wyższych dochodów ze swoich inwestycji. Stąd ogromna dynamika i presja na rozwój głównych instytucji rynków finansowych – giełd.

Główne giełdy papierów wartościowych w Chinach to:

1. Giełda w Szanghaju (*Shanghai Security Exchange*) formalnie powstała w 1990 roku.
2. Giełda w Shenzhen (*Shenzhen Security Exchange*) formalnie powstała w 1991 roku.

Dowodem nadzwyczajnej dynamiki operacji na tych giełdach jest fakt, że około 2014 roku giełdy w Szanghaju i Shenzhen stały się pod względem kapitalizacji drugim na świecie rynkiem po NYSE (*NEW YORK STOCK EXCHANGE*), wyprzedzając giełdę w Tokio.

W sierpniu 2018 roku w obliczu ogromnych spadków cen spowodowanych eskalacją wojny handlowej z USA Tokio znów wysforowało się na drugie miejsce. Chińskie rynki kapitałowe w 2017 roku szacowano na sumę 6,09 mld dol., podczas gdy wartość rynku USA szacuje się na 31 mld.

Na giełdach chińskich operowano dwoma zasadniczymi typami akcji:

- Akcje A – denominowane w RMB i sprzedawane rezydentom krajowym.
- Akcje B – denominowane w walutach obcych, sprzedawane podmiotom zagranicznym.

Jednakże dopiero w 2001 roku osoby prywatne mogły handlować akcjami na giełdach (co ogromnie zwiększyło obroty i ceny na tych giełdach).

Takie wyróżnienie było spowodowane chęcią kontroli operacji dokonywanych przez podmioty zagraniczne, które zresztą otrzymywały prawo operowania w Chinach wyłącznie na podstawie licencji. Dopiero bowiem w roku 2002 rezydenci zagraniczni – instytucje finansowe operujące w Chinach – otrzymały prawo do operacji na giełdach w Chinach. Zresztą przywilej ten dotyczył wyłącznie tych instytucjonalnych podmiotów, którym nadano status **Qualified Foreign Institutional Investor (QFII)**. Ścisłe limitowana liczba tych instytucji (w roku 2009 było ich 99) była ustalana przez organ kontroli rynków finansowych (*China Securities Regulatory Commission*). Musiały one operować w Chinach i udowodnić, że kreują dochody w chińskiej walucie. Instytucje te musiały otwierać odrębne rachunki bankowe dla takich operacji i za każdym razem uzyskiwać zgodę na ewentualny transfer zysków za granicę.

W roku 2006 także wybrane chińskie instytucje finansowe otrzymały status **Qualified Domestic Institutional Investor**, co oznaczało pozwolenie inwestowania poza granicami Chin. Było to 11 instytucji bankowych z Chin i 8 filii banków zagranicznych działających w Chinach. Komisja Kontroli Bankowej – oddział banku centralnego – wydawała za każdym razem zgodę na wielkość sumy wywożonych pieniędzy. Ustalono także kwoty, jakie poszczególni inwestorzy mogą wywozić (500 mln dol. w konkretnym przypadku).

Od 2005 roku osoby prywatne mogły oficjalnie wywieźć za granicę 20 tys. juanów, od 2007 roku limit wywozonych za granicę obcych walut wynosił 50 tys. dol. W zależności od sytuacji bank centralny i komisja kontroli bankowej wyznaczały inne kwoty limitów i troskliwie wybierały instytucje uprawnione do działania w chińskim systemie finansowym.

W związku z ogromnym odpływem od 2015 roku rezerw walutowych z Chin (w postaci chińskich inwestycji zagranicznych, tzw. polityka *go abroad*) w roku 2017 władze zdecydowały się na ograniczenie kwot wywozu, wymagając równocześnie merytorycznego uzasadnienia takich działań.

W obawie przed nadmiernymi fluktuacjami na giełdach inwestorzy strategiczni byli obowiązani wstrzymać się od operacji akcjami typu A na okres 3 lat i dopiero w ostatnich doniesieniach Ministerstwa Gospodarki (*Ministry of Commerce*) i Komisji Regulacji Rynków Finansowych obiecano skrócić ten okres do 12 miesięcy.

RYNEK DŁUGU EMISJA OBLIGACJI PAŃSTWOWYCH I KORPORACYJNYCH

Równie ważnym instrumentem finansowym jak akcje (udziały) firm są obligacje. Obligacje rządowe umożliwiają kreowanie długu publicznego i oferowanie go uczestnikom rynków finansowych. Obligacje korporacyjne są alternatywną, w stosunku do kredytów bankowych formą zaciągania długu na rynkach finansowych.

W przypadku obligacji państwowych bank centralny jest odpowiedzialny za ich pierwotny wykup oraz wyznaczenie stóp procentowych obowiązujących przy transakcjach.

W roku 1981 powstał w Chinach projekt pierwszej emisji obligacji państwowych z równoczesnym wyznaczeniem instytucji zobowiązanych do ich wykupienia. Wystąpiła po raz pierwszy ekspozycja roli banku centralnego jako instytucji zarządzającej długiem państwa i wyznaczającym bazową stopę procentową.

W roku 1988 Ministerstwo Finansów dopuściło eksperymentalnie emisję i handel obligacjami w 61 miastach (obligacje municypalne). A w roku 1996 stworzyło system aukcji dla obrotów obligacjami państwowymi. Jednocześnie zabroniono bankom komercyjnym handlu obligacjami na giełdzie i stworzono międzybankowy rynek obrotu nimi.

Dopiero w 2015 roku, wybrane banki zagraniczne otrzymały prawo obrotu obligacjami państwowymi Chin. Stworzono *China International Payment System* – CIPS.

Według badań Bloombergu instytucje zagraniczne posiadają zaledwie 3,7% całości emisji obligacji państwowych Chin. Zarówno wielkość sumy wyemitowanych obligacji państwowych, jak i udział inwestorów zagranicznych w ich zakupie jest w Chinach stosunkowo niewielka.

W USA jest to ok. 14 mld dol., w tym około 40% wykupują instytucje zagraniczne (ogromną część z nich kupują Chiny, lokując w nich część swych rezerw walutowych).

W Chinach emisja państwowych obligacji to około 2 mld. dol., w tym około 3,7% należy do instytucji zagranicznych.

OBLIGACJE FIRM

Obligacje są alternatywną formą pozyskania funduszy na inwestycje, mającą przewagę nad kredytem jako bardziej płynne i podlegające ocenie całego rynku, a nie tylko banku-kredytora.

W latach 1984–1985 jak zwykle metodą eksperymentów podjęto próby emisji obligacji wybranych korporacji państwowych. Niektóre banki i firmy państwowe otrzymały oficjalne zezwolenia na emisję obligacji. Warto pamiętać, że niewielka oferta innych instrumentów finansowych w tym czasie stworzyła wielki popyt na „coś, w co można zainwestować swoje oszczędności”. Obligacje firm były jedną z nielicznych ofert na rynku, w tymże czasie powstały giełdy i rynek akcji, a wreszcie gwałtownie rosła liczba różnorodnych prywatnych instytucji parabankowych (*shadow banking*). Wśród nich ostatnio popularne portale internetowe tzw. P2P – proponujące szybki, ale drogi kredyt i oferujące nawet dwucyfrowe oprocentowanie depozytów.

W 1993 roku zaniepokojone władze opublikowały przepisy regulujące wielkość kwoty długu firm zaciąganego w postaci emisji obligacji – *Regulation on Corporate Bond Management*. W 1996 roku oficjalnie otwarto wtórny rynek obrotu obligacjami, tzn. ich właściciele mogli nimi handlować w systemie pozagiełdowym i giełdowym.

Od 2005 roku również przedsiębiorstwa otrzymały prawo emisji obligacji krótkoterminowych.

Obok instytucjonalnego obrotu akcjami i obligacjami rozwijał się obrót nimi przez osoby prywatne. Jak już wspomniano, Chińczycy mają wielką skłonność do oszczędzania (trzeba zabezpieczyć starość i sfinansować edukację dzieci), ale chcą, aby oszczędności przynosiły godziwy dochód pokrywający przynajmniej stopę inflacji. Stąd przez cały okres prosperity Chińczyk z klasy średniej zadawał sobie pytanie, gdzie ulokować swoje oszczędności, aby przynosiły dochód lub przynajmniej, żeby nie traciły na wartości. Między innymi z tego powodu wzrosły ceny nieruchomości jako jednej z opcji lokowania nadwyżek finansowych.

KRAJOWY I ZAGRANICZNY RYNEK PIENIĘŻNY

Kurs juana

Znaczący segment systemu finansowego to rynek pieniądza, zarówno krajowego, jak i wymiany zagranicznej. Operacje na tym rynku to wzajemne pożyczanie pieniędzy między bankami krajowymi, jak też operacje walutowe wewnątrz i poza krajem. Chiny jak zwykle metodą eksperymentów wybierały starannie instytucje (banki krajowe) do operacji pieniężnych oraz kraje do handlu walutami.

Wewnętrzny rynek międzybankowy i jego reguły ustanowiono już w latach 1984–1986. Ogólne zasady regulował bank centralny za pomocą, od 1996 roku, specjalnej agencji *The National Interbank Funding Center* – w celu unifikacji stóp procentowych.

Wymiana walutowa – zagraniczny rynek pieniądza, wymaga ustalenia kursu waluty lub pozwolenia na jego swobodne zmiany. Początkowo Chiny ustaliły oficjalny kurs swojej waluty w stosunku do dolara amerykańskiego. Bank centralny wyznaczał nawet kwoty, do wysokości których wybrane banki obsługujące wymianę międzynarodową mogły zakupywać po tym kursie inne waluty. Zasady te zmieniały się z czasem, choć partnerzy handlowi Chin prawie zawsze oskarżali je o zaniżanie kursu juana. Wynikało to z faktu, iż Chiny miały wielką i rosnącą nadwyżkę eksportu, a więc tzw. dodatni bilans w handlu międzynarodowym, co zgodnie z teorią powinno prowadzić do wzrostu kursu waluty. W ostatnich latach władze starały się o utrzymywanie kursu w granicach +/- 2% zmian. W 2018 roku miesiące „wojny handlowej” z USA doprowadziły do znacznych spadków kursu juana. Wahania kursu

waluty zawsze powodują wzrost ryzyka i poczucie niepewności wśród osób i instytucji operujących na rynkach międzynarodowych. Sytuacja to wpływa na proces, który Chiny ostrożnie i drogą małych kroków przeprowadzają – umiędzynarodowienie swojej waluty. Jest oczywiste (na przykładzie dolara amerykańskiego), jakie są pożytki z takiej sytuacji.

UMIĘDZYNARODOWIENIE JUANA

W skali globalnej działania Chin na rynku pieniężnym czy finansowym nie są na tyle istotne, aby uzasadnić dramatyczne przewidywania niektórych ekonomistów i dziennikarzy. Podstawowe funkcje, jakie pieniądź pełni zarówno wewnątrz gospodarki krajowej, jak i w skali międzynarodowej wskazują na wciąż niezbyt dużą rolę juana w wypełnianiu tych funkcji.

Pierwsza z nich to pośrednik w transakcjach – dolar amerykański jest używany w największej mierze w międzynarodowych transakcjach (około 40–45% wszystkich transakcji), euro w około 32–33%, a RMB (juan) zaledwie w 1,68% wszystkich transakcji międzynarodowych.

Druga istotna funkcja pieniądza międzynarodowego to środek utrzymywania rezerw walutowych (oszczędności). W skali międzynarodowej dolar w dalszym ciągu jest w czołówce. Ponad 60% rezerw w bankach centralnych w świecie jest utrzymywana w dolarach amerykańskich. Rezerwy w walucie chińskiej mieszczą się wśród 2,5% rezerw we wszystkich innych walutach.

Tabela 1.

Rezerwy światowe w głównych walutach, 4 kwartał 2017 rok – w dol. (miliardy)

Ogółem rezerwy banków centralnych	10,018.61
W dol.	6,281.54
W euro	2,018.54
Jen japoński	490.14
Funt szterling	454.55
Australijski dolar	180.00
Kanadyjski dolar	202.82
Inne	250.08

Źródło: IMF

Trzecia funkcja pieniądza jako waluty międzynarodowej to denominowanie przepływów aktywów finansowych w postaci inwestycji zagranicznych oraz kredytów napływających i wypływających z poszczególnych krajów. Chiny i ich waluta biorą udział w tych przepływach w zdecydowanej mniejszości. Inwestycje zagraniczne i kredyty płynące do i z głównych ośrodków finansowych świata i ich znaczenie są bez porównania większe niż ich odpowiedniki chińskie. Pokazują to dane ukazujące proporcjonalną wielkość tych przepływów w stosunku do ich gospodarek.

Tabela 2.

Międzynarodowe przepływy finansowe w znaczących gospodarkach świata

Główne obszary międzynarodowych przepływów finansowych	Zagraniczne inwestycje napływające	Zagraniczne inwestycje wypływające
Obszar UE	223% GDP	220% GDP
Japonia	120% GDP	180% GDP
USA	170% GDP	120% GDP
Chiny	45% GDP	60% GDP

Źródło: The Economist; after IMF, Reuters

Powyższe dane dowodzą, że jeszcze długo dolar amerykański będzie miał dominującą rolę jako waluta światowa, a głównym powodem jest to, że nie ma on konkurencji. W interesie wszystkich ośrodków finansowych świata leży, aby jak najdłużej pozostał w miarę stabilny i godny zaufania. Waluta Chin jest w dalszym ciągu zależna od decyzji autorytarnych, choć w obliczu ostatnich wydarzeń (wojna handlowa Chiny – USA) bank centralny i ośrodki decyzyjne Chin zachowują względny spokój. Bank centralny zapowiedział, że nie będzie interweniował na rynkach pieniężnych w celu regulacji kursu juana. Jednak ucieczka od chińskiej waluty sprzyja jej dewaluacji, co oczywiście usprawiedliwia pretensje USA oskarżające Chiny o „sztuczne” podtrzymywanie niskiej wartości waluty dla promocji eksportu. Chiny zrobiły jednakże bardzo wiele w ostatnich dekadach, aby wzmocnić rolę swej waluty na rynkach międzynarodowych. Przegląd poniżej udowadnia tę tezę.

HISTORIA GLOBALIZACJI JUANA

- Do 2003 roku juan pozostaje wyłącznie walutą krajową. W listopadzie tegoż roku obywatele Hongkongu mogą zacząć wymieniać swoją walutę na juany (do wysokości 80 tys. juanów dziennie)
- W 2009 roku Hongkong i Chiny pozwalają na wzajemną wymianę handlową (tylko w 5 wybranych miastach).
- W 2011 roku wybrane instytucje mogą inwestować za granicą w juanach, a wybrane zagraniczne instytucje mogą inwestować w Chinach, używając juanów (zamiast dol.). Wybór grupy inwestorów zagranicznych – *Renminbi qualified foreign institutional investor scheme* (RQFII)
- 2012 rok – Londyn zostaje wybrany jako miejsce handlu obligacjami państwowymi i korporacyjnymi denominowanymi w juanach.
- 2012–2013 – wybrane banki w Taipei, Tokio, Australii mają prawo do różnorodnych operacji w juanach. Angielski bank centralny otrzymuje zgodę na współdziałanie z międzynarodowymi bankami w ramach ich wzajemnych rozliczeń na okres 3 lat i do wysokości 200 mld juanów.
- 2013 – Szanghaj zostaje wybrany strefą wolnego handlu z możliwością ułatwionej wymiany walut, w tym juana.
- 2014 – program połączenia operacji na giełdach w Szanghaju i Hongkongu dopuszczający transakcje prywatnych inwestorów. Zrealizowany faktycznie w 2016 roku.
- 2015 – dopuszczenie do dewaluacji juana w ramach 2% zmian w górę lub w dół. W tym roku wybrani zagraniczni inwestorzy mają prawo do handlu chińskimi obligacjami państwowymi na rynku wewnętrznym.
- 2015 rok – juan zostaje zaakceptowany jako waluta światowa przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy i włączony do koszyka walut w ramach SDR.
- 2016 rok – faktyczne połączenie transakcji na giełdach Hongkongu, Szanghaju i Shenzhen.
- Po 2016 roku odpływ inwestycji i kapitału z Chin powoduje wstrzymanie dalszych reform.

CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ CHIN W OBSZARZE ROZWOJU SYSTEMU FINANSOWEGO

Jak w wielu innych dziedzinach funkcjonowania państwa, tak i w odniesieniu do finansów decyzje władz tego kraju są ostrożne. Posługują się one metodami eksperymentowania. Wybierane są obszary (miasta, prowincje, specjalne strefy ekonomiczne), gałęzie gospodarki, instytucje (przedsiębiorstwa, banki, wybrani inwestorzy), wreszcie osoby (wybrani właściciele wielkich firm prywatnych, np. Jack Ma – właściciel konglomeratu, giganta Alibaba).

Na bazie tych doświadczeń podejmowane są decyzje na skalę kraju. Warto jednak pamiętać, że w systemie władzy autorytarnej znacznie łatwiejsze jest zarówno podejmowanie decyzji, jak i ich odwoływanie. Koordynacja działań w obszarach takich jak bankowość, pieniądź, stopy procentowe, kurs waluty i przepływy kapitału nie są łatwe. Chiny, warto zaznaczyć, zaczynały prawie od zera i starały się dostosować system finansowy do najnowszych rozwiązań światowych, obserwując zmiany we własnej gospodarce, jak też zmiany globalne. Najbardziej specyficzną cechą polityki w tym obszarze jest arbitralny wybór instytucji, miejsc i kwot operacji finansowych. Są to główne zarzuty, jakie władzom Chin zarzucają uczestnicy światowego systemu finansowego. Pesymiści ciągle wieszczą wielkie tąpnięcie, optymiści wierzą, że nawet z najniebezpieczniejszych zawirowań Chiny wyjdą obronną ręką. Dla wszystkich jest to fascynujący obszar wielkich eksperymentów.

Literatura

Chen Yulu (2014). *Chinese Currency and the Global Economy*. McGraw-Hill.

China Sets Up New Firm to Handle Bad Loans Left by Central Bank, Xinhua News, 2005. As of August 3, 2007: http://english.peopledaily.com.cn/200508/25/print20050825_204588.html (dostęp: 28.03.2019).

Chinamoney, Web site. As of September 10, 2007, <http://www.chinamoney.com.cn/column/english/index.html> (dostęp: 28.03.2019).

Krukowska, M. (2015). *Miękka władza Chin – implikacje i ograniczenia*. *Journal of Modern Science*, 26(3), 193-210. ISSN 1734-2031.

Pocket World in Figures (2019 Edition). *The Economist*.

www.SCMP.com; South China Morning Post (dostęp: 28.03.2019).

www.bloomberg BLOOMBERG.COM.NEWS/ARTICLES/sept.05.2018s/ China's \$29 Trillion Ball of Money Rolls to a Long-Ignored Haven (dostęp: 28.03.2019).

www.international monetary fund database; IMF, Peoples Republic of China; Financial Sector Assessment Program, 2018 (dostęp: 28.03.2019).

www.rand.org Banking System Reform in China; The Challenges of Moving Toward a Market-Oriented Economy, 2007 (dostęp: 28.03.2019).

Zhongguo Guozhai Yu'e 29631 Yi Yuan [*Outstanding Government Bonds Issued Amount to RMB 2963.1 Billion*], *Zhongguo Xinwen Wang*, December 19, 2005. As of August 3, 2007: <http://politics.people.com.cn/GB/1026/3953611.html> (dostęp: 28.03.2019).

Zhongguo tong Guoji Qingsuan Yinghang Hezuo de Shinian [*Ten Years' Cooperation and Development Between China and BIS*], *Jinron Shibao* [*Financial News*], August 1, 2006.